

Internrevisjonens årsrapport 2020

I henhold til: Instruks: Økonomi- og virksomhetsstyring i Mattilsynet, Rundskriv R-117: Internrevisjon i statlige virksomheter og Mattilsynets interne styrende dokumenter

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

INTERNREVISJONEN I MATTILSYNET

Internrevisjonen er administrerende direktørs verktøy for kontinuerlig forbedring.

Internrevisjonen skal gjennom uavhengig, systematisk undersøkelse i egen etat skape grunnlag for forbedring og undersøke om interne og eksterne krav etterlevs.

1 Forutsetninger

Oppgavene innenfor internrevisjonsfunksjonen dekkes av ett årsverk, leder for Internrevisjonen i Mattilsynet. Innenfor dette årsverket ble det også i 2020 løst oppgaver utenfor internrevisjonsoppdraget.

Leder for Internrevisjonen i Mattilsynet er ansvarlig for både system og aktiviteter, og rapporterer direkte til administrerende direktør. Internrevisoren er administrativt organisert i stab virksomhetsstyring.

Den enkelte revisjonen gjennomføres av en revisjonsgruppe, som regel bestående av internrevisor, revisjonsleder, og to fagrevisorer (teknisk ekspert). Fagrevisorer foreslås av internrevisor og utpekes av administrerende direktør. Fagrevisorene rekrutteres fra enhetene innenfor Mattilsynets organisasjon, som regel fra regionene.

Instruks for Internrevisjonen beskriver at Internrevisjonen kan benytte seg av ulike metoder som interne revisjoner, andre kontrollaktiviteter, evalueringer m.m. Administrerende direktør har besluttet at Internrevisjonen skal gjennomføre to revisjoner årlig. Internrevisor tillegges andre oppdrag etter behov.

Gjennom den interne budsjettfordelingen er det avsatt øremerkede midler til gjennomføring av Internrevisjonen.

2 Internrevisjonsprogram 2020-2022(23)

Administrerende direktør besluttet 31.01.20 treårig program for Internrevisjon 2020-2022:

treårig program for Internrevisjon 2020 - 2022 (23)			
År	Fagområde	Funksjon	Tema
2020	Forvaltningskvalitet (tverrfaglig)	tilsyn	forvaltningskvalitet (enklere undersøkelser med ulike tema)
2021	Animalsk mat		
2021	Planter		
2022	Dyrevelferd		
2022	Drikkevann		
2023	Landdyr, dyrehelse		
2023	Generell gjennomgang		

Medieoppslag i mai 2019 med utgangspunkt i et tilsyn hos en pelsdyrbonde som resulterte i to svært forskjellige tilsynsrapporter, utløste en tillitskrise overfor Mattilsynet. Stortinget ba regjeringen foreta en uavhengig gransking av Mattilsynets tilsynsvirksomhet. Etter en åpen anbudskonkurranse tildelte LMD oppdraget om en uavhengig gransking til revisjons- og rådgivningsselskapet KPMG. Rapporten som KPMG leverte viste tydelige funn og avdekket systematiske svakheter i Mattilsynet. En innsatsgruppe støttet ledelsen i å identifisere og sikre iverksetting av forbedringstiltak. Administrerende direktør brukte Internrevisjonen i 2020 til å verifisere gjennomføring og effekt av besluttede tiltak. Arbeidet ble ikke organisert som omfattende interne revisjoner, men kortere undersøkelser av ulike aspekter knyttet til forvaltningskvalitet:

- «Enkelt saker» knyttet til landbruksvirksomheter med redusert tilskudd
  - mars 2020 (Rogaland)
  - mai 2020 (alle regioner)
- «Vedtak uten forhåndsvarsel»
  - mars 2020
  - september 2020
- «Skjemabruk»
  - juni 2020
  - august 2020
- annet (mindre hendelser og andre tema)

3 Status interne revisjoner¹ i henhold til program per 31.12.2020

3.1 Internrevisjon 2016 dyrehelseområdet, beredskap

Resterende tiltak ble ferdigstilt høsten 2020. Det foreligger ikke informasjon om verifisering/ planer for verifisering av tiltakenes effekt.

Revisjonen ble lukket.

3.2 Internrevisjon 2017 sjømatområdet

I følge registreringene om oppfølging i Mattilsynets avviksdatabase gjenstår det fortsatt dokumentasjon for ett av de gjennomførte tiltakene, knyttet til enhetlighet. Det foreligger ikke informasjon om verifisering/ planer for verifisering av tiltakenes effekt.

Revisjonen er ikke lukket.

3.3 Internrevisjon 2018, området akvatiske dyr

I følge registreringene om oppfølging i Mattilsynets avviksdatabase *Better* gjenstår det fortsatt gjennomføring av tre tiltak knyttet til HMS-systemet. Det foreligger ikke informasjon om verifisering/ planer for verifisering av tiltakenes effekt.

Revisjonen er ikke lukket.

3.4 Internrevisjon 2019, Internkontroll «Kvalitetssikring av tilsynsrapporter»

I følge registreringene om oppfølging i Mattilsynets avviksdatabase *Better* gjenstår det fortsatt gjennomføring av to tiltak. Det foreligger ikke informasjon om verifisering/ planer for verifisering av tiltakenes effekt.

Revisjonen er ikke lukket.

3.5 Internrevisjon 2019, Forvaltningskvalitet i Rogaland

Med bakgrunn i tillitskrisen og som oppfølging av påstander om slett forvaltningskvalitet, særlig i Rogaland, så fungerende administrerende direktør behov for en internrevisjon som omfatter Rogaland fylke med tema forvaltningskvalitet. Revisjonen ble startet oktober 2019, rapport ble framlagt for administrerende direktør februar 2020. Revisjonen viser at kvaliteten fordelte seg med en normalfordeling med tyngden på kategori «mindre bra» i en firedelt skala fra veldig bra til dårlig, forventningen var at den skulle være «bra». Revisjonen

¹ Rapporter fra revisjoner og undersøkelser samt annen informasjon på Mattilsynets nettsider [«Internrevisjon»](#)

bekreftet funn fra tidligere revisjoner samt KPMG-granskningen. Tiltak ble identifisert og satt i verk både regionalt og lokalt, Internrevisjonen følger ikke denne revisjonen videre opp.

Revisjonen er lukket.

3.6 Internrevisjon 2020, interne undersøkelser

3.6.1 Intern undersøkelse «Enkelt saker»

Mattilsynets Internrevisjon undersøkte kvalitet i tilsyn med landbruksvirksomheter (produksjonsdyr) der kopi av tilsynsrapporten ble oversendt landbruksmyndighetene, og der informasjonen fra Mattilsynet, etter en selvstendig vurdering fra landbruksmyndighetene, har ført til avkorting i produksjonstilskudd til enkelte virksomheter. Den første undersøkelsen omfattet virksomheter i Rogaland og saker fra 2018. Undersøkelsen ble gjentatt for virksomheter i hele Norge og saker fra 2019. Begge undersøkelsene viste at forutsetningene for oversendelse av informasjon til landbruksmyndighetene var til stede i de undersøkte sakene. Rutinen for oversendelse ble ikke fulgt i tilfredsstillende grad. Resultatene følges opp av ansvarlig seksjon ved hovedkontoret.

3.6.2 Intern undersøkelse «Vedtak uten forhåndsvarsel»

På oppdrag fra administrerende direktør undersøkte Internrevisjon kvalitet i vedtak Mattilsynet fatter på stedet under inspeksjon, dvs. vedtak uten forhåndsvarsel. Undersøkelsen ble gjennomført i to omganger, totalt ble 155 vedtak vurdert opp mot ett sett av kriterier/ interne og eksterne krav. Begge undersøkelsen identifiserte mangler og forbedringspunkter. Resultatene fra undersøkelse 2, viste tydelig forbedring sammenlignet med første omgang. Funnene ble fulgt opp av ansvarlig enhet med tiltak som et ledd i det prioriterte forbedringsarbeidet.

3.6.3 Intern undersøkelse «Skjemabruk»

Som et tiltak i forbedringsarbeidet knyttet til forvaltningskvalitet, ble skjema «Bekreftelse på gjennomført tilsyn» utviklet. Administrerende direktør ga Internrevisjonen oppdrag å gjennomføre en enkel stikkprøvekontroll for å verifisere implementeringen av tiltaket. Undersøkelsen ble gjennomført i to omganger, vår og høst 2020. I alt ble knapt 300 tilsyn kontrollert. Resultatene fra undersøkelse 2 viste markant forbedring sammenlignet med første omgang. Videre oppfølging av tiltaket blir nå fulgt opp i linjen.

3.6.4 Andre

På oppdrag fra administrerende direktør kartla Internrevisjonen de faktiske forholdene i enkelte hendelser før beslutning om videre håndtering av sakene ble fattet. Som en base-line-undersøkelse ble det september 2020 dessuten gjennomført en kontroll som ga kunnskap om status for implementering av ny foto-app som sikrer korrekt arkivering av bilder tatt under tilsyn.

4 Intern evaluering av internrevisjonsprosessen

I henhold til Rundskriv R-117 om internrevisjon i statlige virksomheter og Mattilsynets interne retningslinje *Internrevisjon- oppfølging og rapportering*, skal Internrevisjonen i Mattilsynet evalueres. Intern evaluering ble gjennomført høst 2018. Etter behandling i Mattilsynets ledelse ble anbefalingene januar 2020 implementert som presiseringer og supplement i relevante styrende dokumenter som beskriver internrevisjonsfunksjonen. I 2020 ble det ikke gjennomført intern evaluering av internrevisjonsfunksjonen.

5 Eksterne evalueringer

Kontrollforordningen krever at Mattilsynet gjennomfører interne revisjoner og at systemet for Internrevisjon skal minst hvert femte år underkastes en uavhengig granskning. I tillegg til denne uavhengige granskningen er kvalitet av gjennomføring og resultater av internrevisjoner et aspekt under ESA-inspeksjoner. Det er EØS-avtalen som hjemler ESA-inspeksjoner.

I 2020 har det ikke vært planlagt og gjennomført eksterne evalueringer/ granskninger av Internrevisjonen som funksjon og system.

6 Andre aktiviteter

6.1 Interne undersøkelser

I 2020 har Mattilsynet prioritert forbedringsarbeidet knyttet til forvaltningskvalitet høyt. Administrerende direktør benyttet internrevisjonsressursen til å verifisere implementering og effekt av tiltakene som ble utviklet i forbedringsarbeidet. Det ble ikke gjennomført interne revisjoner, men enklere undersøkelser, se punkt 3.6.

6.2 Nordisk samarbeid på internrevisjonsområdet

Den nordiske nettverksgruppen jobber langs to akser:

6.2.1 Gjensidig uavhengig granskning

Kontrollforordningens krav om uavhengig granskning av det nasjonale systemet for internrevisjon har blitt gjennomført som en pilot i de nordiske land siden 2016. Pilotprosjektet ble fullført desember 2018 og evaluert i 2019. Evalueringsrapport samt arbeidsgruppens anbefaling ble oktober 2019 levert til EK-FJLS² som besluttet videreføring av ordningen. I løpet av 2020 har de nordiske internrevisorene arbeidet med tilpasninger og oppdatering av styrende dokumenter for granskningen som oversendes NMF³ vår 2021 for tilslutning.

6.2.2 Erfaringsutveksling og kompetansebygging

Nordiske møter knyttet til granskningen, både system og plan, gjennomføres i normalår i tilknytning til EU-nettverksmøtene i Dublin to ganger årlig, vår og høst. I normalår gjennomføres det dessuten minst en nordisk workshop om ulike relevante aspekter innen revisjonsmetode. Grunnet koronasituasjonen har gruppen i 2020 begrenset aktiviteten til kortere digitale møter ifm. dokumentarbeidet.

6.3 EU-nettverk for internrevisjon

EU-nettverksgruppe bestående av EU- og EFTA-landenes internrevisorer møtes to ganger årlig, under ledelse av Sante F, for erfaringsutveksling om videreutvikling og implementering av de nasjonale internrevisjonssystemer. Koronasituasjonen gjorde at vårmøtet ble avlyst og høstmøtet gjennomført digitalt. Slutføring av et EU-dokument som beskriver krav til internrevisjonsfunksjonen samt presentasjoner og diskusjoner om mulighet for digital gjennomføring av revisjoner var hovedtema på høstmøtet.

6.4 Andre oppgaver

6.4.1 Bistand til internkontrollen

Riksrevisjonen pekte i forbindelse med regnskapsrevisjon 2018 på mangler i internkontrollen på gebyrområdet. Funnet førte til merknad i Riksrevisjonens rapport til Stortinget. Mattilsynet beskrev forbedringsarbeid for Riksrevisjonen, tiltak på kort sikt ble konkretisert som etablering av enkel internkontroll på gebyrområdet innenfor eksisterende systemer. Internrevisor bisto med bl.a. organisering av arbeidet, rådgivning og sammenstilling til internkontrollprogram for gebyr.

6.4.2 Riksrevisjonen

Internrevisor fungerer som hovedkontaktpunkt for Riksrevisjonen. Dette innebærer koordinering og oppfølging av Riksrevisjonens revisjoner i Mattilsynet. I tillegg til ordinær drift har oppfølging av merknad knyttet til internkontroll krevd oppmerksomhet, se pkt. 6.4.1

6.4.3 Revisjon av Mattilsynet

Med utgangspunkt i etablert statusrapportering fra Internrevisjonen til administrerende direktør ble denne rapportering utvidet til å omfatte revisjoner gjennomført av Riksrevisjonen, ESA og tredjeland i tillegg til Internrevisjonen. Rapporter ble utarbeidet av internrevisor i samarbeid med ESA-koordinator og framlagt tertialvis. Se også omtale under pkt.9, siste avsnitt.

7 Styrende dokumenter

Det er gjort mindre endringer i styrende dokumenter i 2020. Den interne evalueringen, se omtale under pkt.4, har pekt på flere forbedringspunkter i revisjonsprosessen som utløste mindre endringer og presiseringer. Endringene var av en slik art at ny formell godkjenning ble vurdert som ikke nødvendig.

8 Ressursbruk

Internrevisjonen disponerer ett årsverk, innfor dette årsverket ble det også i 2020 løst andre oppgaver, se pkt.6.4. Internrevisjonen disponerer et fast årlig budsjett. Forbruket i 2020 viser betydelig underforbruk, dette skyldes endret aktivitet, interne undersøkelser i form av dokumentkontroller framfor interne revisjoner og dermed ingen reiseaktivitet. Koronasituasjonen var årsak til avlyste kompetansetiltak, inklusive reiser.

² Nordisk embetsmannskomiteé for fiskeri, havbruk, jordbruk, næringsmidler og skogbruk

³ Nordisk arbeidsgruppe for matvareforvaltning og forbrukerinformasjon

9 Status oppfølging av Internrevisjonens samlede funn per 22.01.2021

Oppfølging av funn etter revisjon						
IR	2297	2017	sjømat	enhetlighet	30.06.19	mangler fortsatt dokumentasjon/ godkjente styrende dokumenter 05.01.21: ingen endring
IR	362 2771	2018	akvatiske dyr	HMS	ny frist 31.12.21	22.01.21: gjenstående tiltak (3) er nå overført til Better med ny frist, ingen info eller henvisning til info/ dok vedr. allerede gjennomførte tiltak revisjon høst 2018, frist 31.12.21; mtp alvorlighetsgraden av enkelte funn synes fristen uforsvarlig lang
IR	361 3126	2019	internkontroll (tilsynsrapporter)	implementering styrende dokumenter	31.03.20 ny frist 30.09.20 26.02.21	ny frist ved overføring til Better delvis gjennomført, men ikke ferdigstilt og ikke lagt på dokumentasjon ingen tiltak registrert i Better
IR	224 3127	2019	internkontroll (tilsynsrapporter)	oppfølging (av styringen gitt i) BDS	29.05.20 ny frist 31.12.20 29.01.21	ny frist ved overføring til Better tiltak registrert

I 2020 ble det ikke registrert nye avvik/ funn i avviksportalen «Better», dette skyldes aktivitetenes organisering som verifiseringsoppdrag knyttet til allerede initierte forbedringstiltak. Oppfølgingsarbeidet var allerede i gang i ansvarlige enheter.

Generelle kommentarer til oppfølging:

Framdrift i oppfølging av funn har i 2020 hatt positiv utvikling, men fortsatt vurderes system for oppfølging som ikke tilstrekkelig implementert, bl.a.

- utarbeidelse av årsaksanalyse og forslag til tiltaksplan
- verifisering av gjennomført tiltak samt effekt av tiltak
- rimelig og realistisk frist for tiltak, bl.a. tid til tiltaksplan foreligger
- kontinuerlig og minst tertialvis oppdatering av informasjon i avviksportalen «Better».

Som et tiltak i kvalitets- og forbedringsarbeidet i Mattilsynet ble i 2020 ny rutine etablert der statusrapport for oppfølgingsarbeidet etter revisjoner fra både Riksrevisjonen, ESA, Internrevisjonen og tredjeldsrevisjoner framlegges tertialvis for ledelsen i Mattilsynet. Tiltaket har ført til en betydelig ryddejobb og også noe intensivert oppfølgingsarbeidet for enkelte avvik. Det står likevel arbeid igjen. De generelle kommentarene forblir derfor fortsatt de samme som tidligere.

10 Oppsummering og hovedkonklusjon

- Internrevisjonsfunksjonen og -systemet fungerer etter hensikten. Revisjonsprogrammet tilpasses det aktuelle behovet.
- Internrevisjonsprogrammet gjennomføres iht. plan/ revidert plan.
- Revisjonsresultatene peker på forbedringspunkter og svakheter i Mattilsynets systemer som gir grunnlag for læring og forbedring.
- Internrevisjonen identifiserer forbedringspotensial i Mattilsynets systemer. Oppfølging av funnene knyttet til systemer er omfattende og ressurskrevende. Det er fortsatt behov for intensivering i oppfølgingsarbeidet.